

Joris Buijs: 'Je moet niet alles per hectare berekenen, maar kijken naar het grotere geheel van koe en grond'

Innoveren met voer en mest

De voermengwagen neemt al 28 jaar een belangrijke plek in de voerstrategie in

Omdat mest en voer dé problemen van de toenemende schaalvergroting leken te worden, beproefde Joris Buijs uit Etten-Leur tal van innovaties op die gebieden. Het voeren van veldbonen en gerst/erwten en het bemesten met spuiwater en gescheiden mest zijn nu succesvolle elementen in de bedrijfsvoering.

tekst **Florus Pellikaan**

Uiterst geconcentreerd laadt Joris Buijs (36) op zijn erf in Etten-Leur de voermengwagen. Met een strakke blik volgt hij vanuit de shovel de verspringende cijfers op de weeginstallatie. Met het restant erwten-/gerstmengsel gaat hij terug naar de kuil en vervolgens is het volgende product uit een rij met sleufsilos aan de beurt. Het is direct duidelijk dat het laden van de voermengwagen bij Joris Buijs, die het bedrijf samen met zijn vrouw Anita en ouders Jan en Cobi Buijs runt, beslist geen bijzaak is.

‘We hebben al 28 jaar een voermengwagen en waren de tweede melkveehouder in Brabant die er een aanschafte’, vertelt Buijs. ‘Gezondheidsproblemen van mijn vader waren destijds de reden. Maar terwijl iedereen deze machine nog te duur vond, merkten wij al dat de voeropname erdoor steeg en dat we gemakkelijker losse grondstoffen konden gaan voeren.’ Niet veel later haalde familie Buijs daarom de brokverstrekkings uit de melkstal en voert sindsdien het totale rantsoen aan het voerhek, met daarbij een aantal zelf geteelde krachtvoerders.

56 proefveldjes uitgezet

Met de innovatieve teelt van eigen krachtvoer haalde Joris Buijs in de afgelopen jaren regelmatig het nieuws, maar deze innovatieve bedrijfsinslag dateert al van veel eerder. ‘In 1987 zijn we vanwege een ruwvoeroverschot al begonnen met het telen van mks’, vertelt Joris Buijs. Het oogsten en vervoeren van de korrelmais beviel goed, maar de teelt was duidelijk vernieuwend voor die tijd. ‘Er kwamen boeren vragen of ze de maisstokken van het land mochten halen, want dat was toch zonde. Mijn vader weigerde dit en ploegde ze onder voor extra humus.’ Het jaar 2000 was het moment waarop Buijs de definitieve stap naar meer zelf geteelde krachtvoerders zette. ‘Mijn onafhankelijke voeradviseur wees me erop dat de aanstaande schaalvergroting in de melkveehouderij twee knelpunten met zich zou meebrengen: voer en mest. Hij

stelde voor daarop in te spelen. We hebben toen als eerste gekozen om te focussen op eiwitteelten omdat eiwitaanvoer ook toen al een relatief grote kostenpost was.’

Buijs nodigde samen met zijn adviseur zaadveredelaars uit en zette op het eigen bedrijf een praktijkproef met 56 proefveldjes van vele verschillende gewassen op. In het eerste jaar werd er gekeken naar opbrengst en teelteigenschappen. Met de meest succesvolle gewassen werd in het tweede en derde jaar een vervolproef gedaan en de praktische haalbaarheid, de opslag en het economische plaatje werden in kaart gebracht.

Bulksilo's hele winter leeg

Van alle geteste gewassen bleven het erwten-/gerstmengsel en veldbonen als meest succesvolle over. Deze gewassen combinerden voldoende opbrengst met hoge eiwitgehalten in de melk van respectievelijk 3,66 en 3,80 procent in de proefperiode. ‘Ieder jaar ben ik steeds iets meer van deze gewassen gaan telen’, vertelt Buijs. ‘En dat is ook een belangrijke reden van het succes. We hebben de gewassen goed beproefd en de teelt langzaam opgebouwd. Er waren veehouders die van ons succes hoorden en direct twee hectare inzaaiden zonder er goed over na te denken. Daar is het ook vaak fout gegaan.’ Inmiddels telt het bouwplan van Buijs naast 45 hectare gras en 28 hectare mais ook 10 hectare veldbonen, 4 hectare erwten-/gerstmengsel, 3 hectare zomertarwe en 3 hectare natuurbouland.

Door de teelt van eigen krachtvoerders voert Buijs al vele jaren geen brok meer. ‘Er zijn zelfs jaren geweest dat we ook helemaal geen enkelvoudige grondstoffen aankochten en dat de bulksilo's de hele winter leeg bleven. Dit jaar voeren we wel wat raap en pulpbrok vanwege de tegenvallende kwaliteit van de graskuilen.’ Het huidige totale rantsoen van de koeien is 17 kilo gras, 14,5 kilo snijmais, 4 kilo erwten/gerst, 5 kilo mks, 3,5 kilo bierborstel, 3 kilo tarwegistconcentraat,

Joris Buijs

Al meer dan twintig jaar gebruikt Koeien & Kansen-deelnemer Joris Buijs uit Etten-Leur geen mengvoer, maar teelt hij eigen krachtvoerders.

Aantal koeien:	110
Quotum:	1,1 miljoen kg
Rollend jaargem.:	10.382 4,06 3,56
Hoeveelheid land:	45 ha gras, 28 ha mais, 20 ha overige voedergewassen
Intensiteit:	12.000 kg per ha

3 kilo veldbonen, 0,6 kilo tarwe, 1,8 kilo raap/bietenpulp en stro naar behoefte. Omdat Buijs afgelopen jaar op zoek moest naar een nieuwe voeradviseur, blijft het eiwit in het rollend jaargemiddelde van 10.382 kg melk, 4,06 procent vet en 3,56 procent eiwit wat achter. ‘Maar inmiddels zitten we alweer op 3,61 procent eiwit bij een dagproductie van 30 liter.’

10.000 euro meer overhouden

De gemiddelde opbrengst van een hectare veldbonen ligt volgens Buijs rond de vijf ton. De vraag of dat financieel rendabel is heeft hij al vaak gehad. ‘Je moet niet alles per hectare berekenen, maar kijken naar het grotere geheel van koe en grond. Veel mengvoer is verhit, waardoor producten hun natuurlijke bindingen verliezen die juist positief zijn voor de productie en de gezondheid van de koeien.’

Maar Buijs trekt de economische kant van de teelt van alternatieve gewassen breder dan alleen voeding. ‘Wanneer je een vlinderbloemig gewas na mais teelt, heb je meer organisch gebonden stikstof in een luchtigere bodem. Bovendien kun je eerder in het seizoen dan bij mais nieuw gras inzaaien, wat weer zorgt voor een betere eerste snede in het volgende jaar.’ Uit dit brede spectrum aan voordelen haalt Buijs het financieel voordeel. ‘Ten opzichte van vergelijkbare bedrijven met mengvoer houden wij onder de streep jaarlijks 10.000 euro meer over. De ene keer is het iets meer, de andere keer iets minder, maar het is een ruime beloning voor mijn arbeid. Dit is voor mij hét bewijs dat het financieel uit kan.’

Doordat de aandacht voor het telen van

Ingekuild mengsel van tarwe en veldbonen

De voordelen van wisselteelt zijn onderdeel van de keuze voor zelfgeeteelde krachtvoerders

eigen krachtvoerders, na een dipje rond de invoering van de derogatie, weer toeneemt, krijgt Buijs als pionier op dit vlak veel vragen uit binnen- en buitenland. 'Maar ik ben natuurlijk geen adviesbureau en heb ook mijn werk op het bedrijf. Daarom heb ik vier jaar gelden met DLV het praktijknetwerk "Soja...? (W)eiwit" opgezet, waarin veehouders uit de buurt ook aan de slag zijn gegaan met andere teelten. Hierdoor zijn er inmiddels meer veehouders met kennis over dit onderwerp en door het netwerk is er nu ook een verzamelplek voor informatie rondom andere teelten.'

Meer stikstofsoorten gebruiken

Het Noord-Brabantse melkveebedrijf wordt niet alleen gekenmerkt door voedingsinnovaties, Buijs loopt ook op het gebied van mest voorop. Zo scheidt hij al vier jaar uit teeltkundig oogpunt de mest. 'Door de krappe normen en de dure kunstmest moet je tegenwoordig de eigen mest zo goed mogelijk benutten en mest scheiden helpt daarbij. De dunne fractie past heel goed in de nazomer op het weiland als kunstmestvervanger en de dikke fractie is juist weer erg geschikt om op het bouwland te strooien, zodat we de zware kleigrond hier al in de herfst kunnen ploegen.'

Drie jaar geleden begon Buijs ook met het bemesten met spuiwater. Hij heeft een eigen opslagtank en verspreidt het spuiwater in het voorjaar tijdens het bemesten met sleepslangen gelijk met de mest over het land. Om te controleren hoeveel stikstof er op de percelen is gekomen, neemt Buijs een mestmonster op het land en strooit hij conform het bemestingsplan de ontbrekende stikstof bij.

'Spuiwater is troep tot en met en je mag het beslist niet in de mestkelder mengen, maar de grasopbrengst is super. Zolang stikstof nog een euro per kilo kost, is

spuiwater rendabel. Dat kost een kwartje per kuub en bevat 35 kilo stikstof', stelt Buijs. Het voordeel van het gebruik van zowel spuiwater als kunstmest is volgens hem ook dat er verschillende soorten stikstof worden toegepast. 'Strooi je in het voorjaar alles met één soort stikstof, dan is er het risico dat je een keer mis hebt gegokt omdat de stikstof te traag vrijkomt voor dat seizoen.'

Antibiotica slecht voor bodem

In 2010 werd Buijs benaderd om deel te nemen aan het project Koeien & Kansen. 'De deelname bevalt erg goed. Het levert veel informatie op en de cijfers zijn voor mij een goede controle om te kijken of mijn innovaties lonend zijn. Daarnaast is het een mooie mogelijkheid om al in een vroeg stadium met milieu bezig te zijn. Richting 2020 verwacht ik een milieuscore voor bedrijven waarin kringlopen, excretie en efficiëntie een rol spelen', stelt Buijs. 'En wil Nederland zijn concurrentiepositie behouden, dan moeten we op milieugebied gewoon stappen zetten. Daarom is bijvoorbeeld ook de antibioticaregelgeving zo slecht nog niet. Antibiotica doden niet alleen bacteriën in de koe, maar ik ben ervan overtuigd dat ze ook bacteriën in het bodemleven doden. Daarom was varkensmest ook lang een dode mestsoort.'

Wanneer het gesprek met antibiotica weer dichterbij de koe komt, gebruikt Buijs het moment om een vooroordeel uit de weg te ruimen. 'Omdat wij veel met de voerinnovaties in het nieuws komen, wordt wel eens gedacht dat ik geen koeienman ben, maar dat is niet zo. Ik moet eerst klaar zijn in de stal voor ik naar het land ga.' Buijs wijst als bewijs van zijn stellingname naar de gemiddelde productie per koe en hij pakt de continue diergezondheidsmonitor van FrieslandCampina erbij. Van de 100 te behalen punten, heeft

hij er 98. Alleen de twee punten voor het ibr-vrijcertificaat ontbreken.

Ook op fokkerijgebied streeft Buijs met hulp van zijn oom Henk Buijs, oud-foktechnicus van CRV, het maximale na. 'Het heeft natuurlijk geen zin om zo bezig te zijn met voeding en de fokkerij te vergeten.' De selectiecriteria voor stieren zijn dan ook hoog met minimaal 240 NVI, 110 exterieur, 250 Inet en hoge scores voor kilo's en percentage eiwit en voor levensduur. Op de inseminatielijst staan nu stieren als Atlantic, Snowfever, Hunter, G Force en 25 procent genoomteststieren. Eerder zijn ook stieren als Danillo, Cricket, Goli en Paramount gebruikt. Kenmerkend is de hoge spermaprijs van de stieren. 'Het is investeren in de toekomst. Goedkope stieren gebruiken is net als matig bemesten en de bodem verschralen. De rekening daarvan krijg je vanzelf gepresenteerd.'

Robots passen niet bij systeem

Richting de toekomst staat Buijs nu op het punt om de gemaakte keuze voor een nieuw melksysteem te gaan realiseren. Daarbij is niet gekozen voor een robot. 'We hadden twijfels of een robot met ons voersysteem wel zou gaan lopen en wat we daarin hebben opgebouwd willen we niet weer weggooien.' Daarom heeft Buijs gekozen voor een 2x22-stands swingovermelkstal met een wachtruimte tussen de ligboxen in een nieuw te bouwen stuk stal. 'Een wachtruimte vinden we eigenlijk te duur voor twee keer een uur gebruik. Daarom kiezen we ervoor om dit tussen de boxen te maken, zodat we er meteen goedkope stalruimte bij hebben.' Maar het ligt niet in de planning van Buijs om de vijftig extra boxen direct te vullen. 'Nu we een jong gezin hebben, is overcapaciteit in melken heel fijn en dan zien we later wel of we de extra stalcapaciteit ook echt gaan vullen.'